

11. Baltsgedrag en treden

Kippen zijn sociale dieren.
Zij leven graag in groepen bij elkaar.
Leven in groepsverband houdt altijd in dat er een sterk sociaal verband bestaat tussen de groepsleden.

Kippen vertonen ook baltsgedrag.
Baltsgedrag is gedrag dat vertoond wordt tussen twee dieren van verschillend geslacht die in voortplantingsconditie zijn.
Door te baltzen raken de beide dieren op elkaar afgestemd en is een paring mogelijk.

En daar is alles om begonnen.

Door het vertoon van dit gedrag ziet het andere dier instinctmatig dat het geen aanvalsgedrag of agressief gedrag is en het niet hoeft te vluchten, maar dat het toenaderingsgedrag is.

Let wel, dit alles gebeurt instinctmatig en er wordt niet 'gedacht', om in menselijke termen te spreken.

Vrijwel altijd begint de haan met het baltsgedrag.

Het belangrijkste element van het baltsgedrag is het 'walsen' van de haan om de hen heen.

Walsgedrag houdt in dat de haan op korte afstand van de hen langzaam rond de hen loopt. Het rondje kan heel kort zijn maar ook langer. Tijdens dit rondje houdt de haan de rug vrij horizontaal met de kop vooruit gestrekt of licht omlaag gebogen.

De schouder die afgekeerd is van de hen wordt wat omhoog getrokken en de andere schouder wordt naar beneden gebogen. De haan staat dus zijdelings scheef gekeerd naar de hen. De vleugel van deze opgeheven schouder wordt naar beneden gestrekt (soms tot op de grond) en vaak ook nog geschraapt langs de poot. Dit geeft een raspnd geluid.

Het walsen wordt soms voorafgegaan door vleugelklappen met beide vleugels waarbij de haan vaak op de tenen gaat staan.

*Watermaalse
baardkrielen:
toenaderingsgedrag*

Voor, tijdens en na walsen pikt de haan soms kort maar heftig op de grond.

Dit grondpikken wordt soms ondersteund door een lokkende roep. Dit is geen eetgedrag, maar gedrag om de hen te lokken.

Het antwoord van de hen kan zijn dat ze wegloopt en meestal stopt dan het baltsgedrag van de haan. Blijft de hen staan, dan zal de haan proberen om op de rug van de hen te stappen en zich met de snavel vast te houden aan de kop- of nekveren van de hen.

Dit noemen we het treden van de hen.

Begin van het treden

De hen kan ook nog actiever tonen dat ze bereid is te paren. Dan gaat zij als antwoord op het baltsgedrag van de haan zogenaamd 'hurken'. De hen zakt hierbij door de poten en zit als het ware op de grond en spreidt meestal haar beide vleugels. Dit gedrag is een sterke prikkel voor de haan om de hen te treden. Soms maakt de haan met beide poten nog stapbewegingen. Als vervolg drukt de haan zijn cloaca op de cloaca van de hen.

De cloaca is de lichaamsopening aan het achterlijf van de kip. Hierbij wordt heel kort een soort uitstulping (of papil) in de cloaca van de hen gebracht en het zaad overgebracht in de cloaca van de hen.

*Grubbe baardkrielen:
volledige paring*

Dit moment duurt maar enkele seconden en dan stapt de haan van de rug van de hen. Meestal schudden beide dieren even de veren en vervolgens gaat ieder zijns weegs. Hiermee is het baltsgedrag en de paring afgelopen.

Meestal zeggen we dan dat de hen is bevrucht. Feitelijk is dit niet waar, want de zaadcellen van de haan moeten nog een lange weg afleggen door de eileider van de hen naar een vrijgekomen eicel. Voor meer informatie over de voortplantingsorganen zie hoofdstuk 10. Voortplanting'. De echte bevruchting vindt plaats in de buikholte van de hen. In het hoofdstuk 12. Eivorming wordt dit proces beschreven.